

α) Ὁ Χριστός τό κέντρο τῆς λατρείας

Ὁ Χριστός εἶναι τό κέντρο τῆς λατρείας τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Ὁ ἐτήσιος ἐκκλησιαστικός κύκλος παρακολουθεῖ ὅλα τά γεγονότα τῆς ζωῆς τοῦ Σωτήρα. (Γέννηση, Περιτομή, Βάπτισμα, Μεταμόρφωση, Πάθος, Ἀνάσταση καί Ἀνάληψη). Ὁ ἑβδομαδιαῖος κύκλος εἰσαγεῖ στίς καθημερινές ἀκολουθίες μιᾶ ἐιδική ἀνάμνηση. Π.χ. ἡ Τετάρτη καί ἡ Παρασκευή εἶναι ἀφιερωμένες στό μαρτύριο καί τό θάνατο τοῦ Χριστοῦ, ἡ Κυριακή στήν ἀνάσταση κτλ. Ὁ καθημερινός κύκλος (ἑσπερινός, ἀπόδειπνο, μεσονυκτικά, ὄρθρος, ὥρες) προετοιμάζει τή θεία λειτουργία.

Ἡ θεία Λειτουργία τῆς Ἐκκλησίας ἔχει ἔντονο χριστοκεντρικό χαρακτήρα. Ἀποτελεῖ ἀναπαράσταση τῶν κυριότερων φάσεων τοῦ λυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ καί μάλιστα τῶν παθῶν καί τῆς ἀναστάσεως. Ἔτσι ἡ τελετή τῆς προσκομιδῆς, κατά τήν ὁποία ἐτοιμάζονται τά τίμια δῶρα, ὁ ἄρτος καί ὁ οἶνος γιά τή Θεία Εὐχαριστία, εἶναι ἐπανάληψη τοῦ δράματος τοῦ Γολγοθᾶ, καί γι' αὐτό ὁ ἱερέας ἀπαγγέλλει χωρία ἀπό τά Εὐαγγέλια πού ἀναφέρονται στό Πάθος. Ἡ μικρή εἴσοδος, πού λέγεται ἔτσι γιατί τό Εὐαγγέλιο ἐξάγεται ἀπό τή βόρεια πύλη τοῦ Ἱεροῦ, μεταφέρεται στό κέντρο τοῦ Ναοῦ καί ἀπ' ἐκεῖ εἰσάγεται πάλι στό Ἱερό καί τοποθετεῖται πάνω στήν Ἁγία Τράπεζα, παρουσιάζει τήν εἴσοδο τοῦ Χριστοῦ στό δημόσιο βίβλο. Τά ἀγιογραφικά ἀναγνώσματα ἐξαίρουν τό κηρυκτικό ἔργο τοῦ Σωτήρα. Ἡ μεγάλη εἴσοδος, κατά τήν ὁποία τά τίμια δῶρα μεταφέρονται ἀπό τήν πρόθεση μέσω τοῦ Ναοῦ καί τῆς ὡραίας πύλης στήν Ἁγία Τράπεζα, συμβολίζει τήν πορεία τοῦ Χριστοῦ πρός τό μαρτύριο ἢ τή μεταφορά τοῦ σώματός Του στόν τάφο. Ὁ καθαγιασμός τῶν τιμίων δώρων, πού γίνεται μετά τήν ἐκφώνηση «τά σά ἐκ τῶν σῶν κτλ.» ἀποτελεῖ ἀναπαράσταση καί συνέχιση τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ στό σταυρό. Ἡ ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ἐξαίρεται μετά ἀπό τήν κοινωνία τοῦ ἱερέα καί ἐνόσω ρίχνεται μέσα στό ἅγιο ποτήριο ὁ ἀγιασμένος ἄρτος, ὁπότε ὁ ἱερέας ἀπαγγέλλει τήν ἀναστάσιμη εὐχή: «Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι...». Τέλος, τήν ἀνάληψη τοῦ Κυρίου ὑπενθυμίζει ἡ φράση «Ἐψώθητι ἐπί τοὺς οὐρανοὺς ὁ Θεός κτλ.».

Ἐπειδή, λοιπόν, ἀπό τή Θεία Εὐχαριστία προέρχονται ὅλες οἱ δωρεές τοῦ Χριστοῦ, ὁ ἱερέας μετά τόν καθαγιασμό εὐχεται στοὺς πιστοὺς: «Καί ἔσται τά Ἐλέη τοῦ μεγάλου Θεοῦ καί Σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετά πάντων ὑμῶν».

Ο Κύριος της Δόξης περιβαλλόμενος από τα έννεα Ταγμάτα Ἀγγέλων. Τετοιχογραφία του 13ου αιώνα στον Ναό της Ἱ Μονῆς Μεγίστης Λαύρας τοῦ Ἁγ. Ὁρους.

β) Ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ ὡς ὁ Δημιουργός τοῦ κόσμου, τό φῶς καί ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων (Ἰω. 1, 1-18)

Ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, στὸ πρῶτο κεφάλαιο τοῦ Εὐαγγελίου του, λέγει ὅτι στὴν ἀρχὴ, πρὶν ἀπὸ τὴν δημιουργία τοῦ κόσμου, ὑπῆρχε ὁ Λόγος ποὺ ἦταν ἀνεκάθεν καὶ εἶναι πάντοτε ἀχώριστος ἀπὸ τὸ Θεό. Αὐτός ἦταν ἐξαρχῆς ἐνωμένος μετὰ τὸ Θεό καὶ γι' αὐτὸ ἦταν καὶ εἶναι πάντοτε ἀληθινὸς Θεός.

Οἱ λόγοι αὐτοὶ σημαίνουν ὅτι ὁ Χριστὸς ὡς Υἱός καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁμοούσιος μετὰ τὸν Πατέρα, εἶναι τὸ δεύτερο πρόσωπο τοῦ ἐνὸς κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ Τριαδικοῦ κατὰ τὴς ὑποστάσεις Θεοῦ.

Ἄλλα τὰ ὄντα δημιουργήθηκαν ἀπὸ τὸ Θεό - Πατέρα διὰ τοῦ Λόγου του. Χωρὶς τὸ Λόγο δὲν ἔγινε τίποτε ἀπ' ὅσα ἔχουν γινεῖ. Ὁ Λόγος εἶναι ἡ ζωὴ ποὺ δημιουργεῖ καὶ συντηρεῖ καθὲ ζωὴ· εἶναι τὸ ἀπόλυτο φῶς, ποὺ φωτίζει καθὲ ἄνθρωπο ποὺ ἐρχεταὶ στὸν κόσμον.

Προχωρώντας ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης λέγει ὅτι «ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν». Ὅταν δηλαδὴ, ἦλθε τὸ πλῆρωμα τοῦ χρόνου, ὁ κατάλληλος καιρὸς, ὁ Λόγος σαρκώθηκε, ἔγινε ἄνθρωπος καὶ παρέμεινε μὲ πολλὴ οἰκειότητα ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους, σὰν ἓνας ἀπὸ μᾶς. Αὐτός ἦταν ἀνεκάθεν στὸν κόσμον ποὺ προνοοῦσε καὶ κυβερνοῦσε τὸν κόσμον, ὅλα δὲ τὰ ὄρατά καὶ τὰ ἀόρατα κτίσματα ἔγιναν μὲ Αὐτόν. Καὶ ὅμως ὅταν ὁ Υἱός καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ποὺ εἶναι τὸ φῶς τοῦ κόσμου, σαρκώθηκε καὶ ἔγινε ἄνθρωπος, οἱ ἄνθρωποι δὲν τὸν δέχτηκαν. Ἀκόμη καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς δικούς του, τοὺς Ἰουδαίους, τὸν ἀρνήθηκαν ὡς Θεό. Ὅσοι ὅμως τὸν δέχτηκαν ὡς σωτῆρα, τοὺς ἔδωσε τὸ δικαίωμα καὶ τὴ χάρι νὰ γίνουν τέκνα Θεοῦ. Τὸ προνόμιον αὐτὸ ἔδωσε σ' ἐκεῖνους ποὺ τὸν πιστεύουν ὡς τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ ποὺ ἔγινε ἄνθρωπος γιὰ τὴν σωτηρία τῆς ἀνθρωπότητας.

Ὅλοι αὐτοὶ ἔλαβαν δωρεὰς ἀπὸ τὸν ἀνεξαντλητὸ πλοῦτον τῆς τελειότητάς του. Ἐλαβαν ὄχι μόνον τὴν ἀφεσὴ τῶν ἀμαρτιῶν τους, ἀλλὰ καὶ τὴν χάρι τῆς υἰοθεσίας καὶ τῆς μικρίας ζωῆς. Γιατί μετὰ τὸ Χριστὸ ἦλθαν στὸν κόσμον ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια ποὺ ἐλευθερώνει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴ δουλείαν τῆς ἀμαρτίας καὶ τὸν ἀναγεννᾷ.

Κανεὶς ποτὲ δὲν εἶδε τὸ Θεό, ἐκτός ἀπὸ τὸν Υἱὸ καὶ Λόγον του. Αὐτός, λοιπόν, ὁ Υἱός, ποὺ γεννήθηκε ἀπὸ τὴν οὐσίαν τοῦ Πατρὸς καὶ εἶναι πάντοτε ἀχώριστος ἀπ' αὐτόν, μᾶς γνωρίσεν τὸ Θεό.

ΚΕΙΜΕΝΑ

«Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὄφειλον. Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν... Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε ὁ μονογενὴς υἱὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγησάτω» (Ἰω. 1, 1-18)

(Στὴν ἀρχὴ ὑπῆρχε ὁ Λόγος καὶ ὁ Λόγος ἦταν πρὸς τὸ Θεό καὶ Θεός ἦταν ὁ Λόγος. Αὐτὸς ὑπῆρχε στὴν ἀρχὴ πρὸς τὸ Θεό. Ὅλα ἔγιναν δι' αὐτοῦ καὶ χωρὶς αὐτοῦ τίποτε δὲν ἔγινε ἀπὸ ὅσα ἔχουν γινεῖ... Καὶ ὁ Λόγος σαρκώθηκε καὶ ἔμεινε μετὰ μᾶς... Τὸ Θεό κανεὶς δὲν ἔχει δεῖ ποτὲ. Ὁ μονογενὴς Υἱός ποὺ εἶναι στὸν κόλπον τοῦ Πατέρα, ἐκεῖνος τὸν ἔκανε γνωστό).

«... Καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων· φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινόν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ γεννηθέντα ὁμοιούθεντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους

καί διά τήν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καί σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καί Μαρίας τῆς Παρθένου καί ἐνανθρωπήσαντα» (Ἄπό τό Σύμβολο τῆς Πίστεως).

«Χριστέ, τό φῶς τό ἀληθινόν, τό φωτίζον καί ἀγιάζον πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τόν κόσμον, σημειωθήτω ἐφ' ἡμᾶς τό φῶς τοῦ προσώπου Σου, ἵνα ἐν αὐτῷ ὀψόμεθα φῶς τό ἀπρόσιτον· καί κατεύθυνον τά δαθήματα ἡμῶν πρός ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν Σου· πρεσβείαις τῆς παναχράντου σου Μητρός καί πάντων σου τῶν Ἁγίων. Ἀμήν» (Εὐχή πρώτης Ὥρας).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1) Ἄπό ποῦ φαίνεται ὁ χριστοκεντρικός χαρακτήρας τῆς θείας Λατρείας;
- 2) Ποιό εἶναι τό ἔργο τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ κατά τή δημιουργία;
- 3) Τί προσφέρει ὁ Χριστός σ' ἐκείνους πού τόν δέχονται ὡς Θεό καί Σωτήρα;